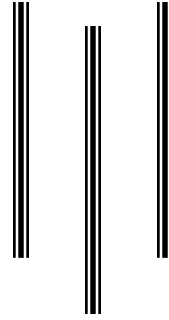
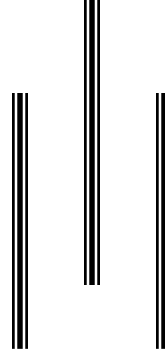

देशको वर्तमान आर्थिक स्थिति

(आर्थिक वर्ष २०६२/६३ को प्रथम नौ महिनाको तथ्याङ्कमा आधारित)

नेपाल राष्ट्र बैंक
जेष्ठ २०६३

www.nrb.org.np

देशको वर्तमान आर्थिक स्थिति
(आर्थिक वर्ष २०६२/६३ को प्रथम नौ महिनाको तथ्याङ्कमा आधारित)

राष्ट्रिय उत्पादन तथा आय

१. राष्ट्रिय उत्पादन र आय तथ्याङ्क प्रकाशन गर्ने आधिकारिक निकाय नेपाल सरकार, केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागले २०६३ जेष्ठ १७ गते आर्थिक वर्ष २०६०/६१ को अन्तिम अनुमान, २०६१/६२ को संशोधित अनुमान र आर्थिक वर्ष २०६२/६३ को प्रारम्भिक अनुमानको राष्ट्रिय लेखा तथ्याङ्क सार्वजनिक गरेको छ। प्रारम्भिक अनुमानअनुसार चालु आर्थिक वर्षमा कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको वृद्धिदर साधनको लागतमा २.३ प्रतिशत र उत्पादकको मूल्यमा १.९ प्रतिशत जनाइएको छ। यो आर्थिक वृद्धि दर, आर्थिक वर्ष २०५८/५९ को ऋणात्मक वृद्धि दरलाई छोड्दा विगत दस वर्षकै न्यूनतम वृद्धि दर हुने अनुमान रहेको छ।
२. केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागले गरेको संशोधित अनुमान अनुसार आर्थिक वर्ष २०६१/६२ मा देशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (आर्थिक वर्ष २०५१/५२ को मूल्यमा) साधनको लागतमा २.३३ प्रतिशतले बढेकोमा चालु आर्थिक वर्ष २०६२/६३ मा यो वृद्धिदर २.३० प्रतिशत रहने अनुमान छ। क्षेत्रगत आधारमा हेर्दा साधनको लागतमा कृषितर्फको उत्पादन १.७ प्रतिशत र गैरकृषितर्फको उत्पादन २.८ प्रतिशतले मात्र बढ्ने अनुमान रहेको छ।
३. खाद्यान्न वालीमध्ये मूलतः धान, गहुँ तथा जौको उत्पादन क्रमशः १.९ प्रतिशत, ३.६ प्रतिशत र ४.५ प्रतिशतले घट्न गएकोले चालु आर्थिक वर्ष समग्र खाद्यान्न वालीको उत्पादन १.४ प्रतिशतले घट्ने अनुमान गरिएको छ। गत वर्ष ५.३ प्रतिशतले बढेको नगदे वालीको उत्पादन यस वर्ष तेलहन तथा सूतीको उत्पादन घटे पनि आलु, सनपाट तथा उखुको उत्पादन बढेकोले यसको वृद्धिदर ८.९ प्रतिशत रहने अनुमान छ। त्यस्तै, गत वर्ष ७.० प्रतिशतले बढेको अन्य वालीको उत्पादन यस वर्ष दलहन र फलफूलको उत्पादन घटेकोले २.२ प्रतिशतले मात्र बढ्ने अनुमान छ भने पशुजन्य उत्पादन अघिल्लो वर्षको तुलनामा २.४ प्रतिशतले बढ्ने अनुमान रहेको छ। चालु आर्थिक वर्ष माछाको उत्पादनमा ७.७ प्रतिशतले वृद्धि हुने अनुमान छ भने अघिल्लो वर्षको तुलनामा वन उपक्षेत्रको उत्पादन २.२ प्रतिशतले बढ्ने अनुमान छ।
४. चालु आर्थिक वर्षको प्रथम ६ महिनासम्मको औद्योगिक उत्पादनको स्थितिलाई हेर्दा यस वर्ष औद्योगिक वस्तुहरूको सूचकाङ्क २.२ प्रतिशतले वृद्धि हुने अनुमान छ। दूधजन्य उत्पादनहरू, बनस्पती घ्यू तथा तेल, रासायनिक पदार्थको उत्पादनमा केही वृद्धि भएतापनि तयारी पोशाकको उत्पादनमा देखिएको ह्रासको क्रम यथावत् रहेको कारण समग्र औद्योगिक वस्तुको उत्पादनको वृद्धिदर गत वर्षभन्दा सीमान्त रूपले घट्ने अनुमान छ। चालु आर्थिक वर्ष विद्युत, ग्यास तथा पानी उपक्षेत्रको उत्पादन वृद्धिदर ५.६ प्रतिशत रहने अनुमान छ। गत वर्ष यस उपक्षेत्रको उत्पादन वृद्धिदर ४.८ प्रतिशत रहेको थियो। निर्माण उपक्षेत्रको उत्पादन अघिल्लो वर्ष ऋणात्मक रहेकोमा चालु आर्थिक वर्ष ४.२ प्रतिशतले बढ्ने अनुमान छ। चालु आर्थिक वर्ष अघिल्लो वर्षको तुलनामा निर्माण सामग्रीहरूको आन्तरिक उत्पादन तथा आयातमा वृद्धि भएको कारण उक्त वृद्धि दर हासिल हुने जनाइएको छ।

५. त्यसैगरी व्यापार, रेष्टुराँ र होटल उपक्षेत्रको उत्पादन गत वर्ष २.१ प्रतिशतले घटेकोमा यस वर्ष ३.९ प्रतिशतले वृद्धि हुने अनुमान छ। यातायात, सञ्चार र भण्डारण उपक्षेत्रको उत्पादन २.२ प्रतिशतले मात्र बढ्ने अनुमान छ। त्यस्तै, घरजग्गा कारोबारमा केही शिथिलता आएको तथा वित्त क्षेत्रको वृद्धि पनि सामान्य रहने अनुमानका आधारमा वित्त तथा घरजग्गा उपक्षेत्रको वृद्धिदर २.२ प्रतिशत रहने अनुमान छ। त्यसैगरी सामुदायिक तथा सामाजिक सेवा उपक्षेत्रको उत्पादन गत वर्ष २.८ प्रतिशतले बढेकोमा चालु वर्ष १.३ प्रतिशतले बढ्ने अनुमान छ भने खानी तथा उत्खनन् उपक्षेत्रको उत्पादन यस वर्ष २.२ प्रतिशतले वृद्धि हुने अनुमान छ।

उपभोग, लगानी तथा बचत

६. चालु आर्थिक वर्ष कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँग कुल उपभोगको अनुपात गत वर्षको ८७.६ प्रतिशतबाट बढेर ८८.९ प्रतिशत पुग्ने अनुमान गरिएको छ। त्यस्तै, चालु आर्थिक वर्ष कुल लगानीको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँगको अनुपात ३०.३ प्रतिशत रहने अनुमान विभागले गरेको छ। यस वर्ष उपभोग अनुपातमा वृद्धि हुनाले कुल गार्हस्थ्य बचत भने कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको ११.१ प्रतिशत रहने विभागको अनुमान छ।

कुल राष्ट्रिय खर्चयोग्य आय (Gross National Disposable Inome – GNDI)¹

७. नेपाल जस्तो खुला अर्थतन्त्रमा कुल उपभोग, बचत वा लगानी क्षमता कति छ भन्ने कुरा कुल गार्हस्थ्य उत्पादनबाट मात्र मापन गर्न सकिन्न। विगत केही वर्षयता नेपाली कामदार रोजगारीका लागी विदेशिने क्रम बढेको र वेलायत सरकारले पूर्व गोर्खा

¹ कुल राष्ट्रिय खर्चयोग्य आय (Gross National Disposable Inome – GNDI)

कुल गार्हस्थ्य उत्पादनले स्वदेश (घरायसी) को उत्पादनबाट प्राप्त हुने आयलाई मात्र मापन गर्छ। बाह्य स्रोतबाट आउने आयलाई यसले समेट्दैन। कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा साधनहरूको खुद आय जोडेर प्राप्त हुने कुल राष्ट्रिय आय (Gross National Income – GNI) मा विदेशबाट प्राप्त हुने खुद हस्तान्तरणीय भुक्तानी जोडेपछि कुल राष्ट्रिय खर्च योग्य आय प्राप्त हुन्छ। साधनको आयमा (क) पूँजीको लगानीबाट प्राप्त आम्दानी/प्रतिफल/ब्याज (ख) मौसमी श्रमिकहरू (एक वर्ष भन्दा कम बाहिर रही काम गरेको) बाट प्राप्त ज्याला (ग) भूमि, भवन आदिको भाडाबाट प्राप्त सेवा आय पर्दछन्। खुद हस्तान्तरणीय भुक्तानी गैरआवासीयबाट प्राप्त आय र नेपालमा विदेशीले आर्जन गरी विदेश पठाइएको आयको फरक रकम हो।

उपरोक्त व्याख्यालाई साङ्केतिक रूपमा व्यक्त गर्दा

$$GDP = C + I + (X - M)$$

$$GNI = GDP + Y_f$$

$$GNDI = GNI + TR_f$$

यहाँ Y_f -साधनको खुद आय, TR_f - खुद हस्तान्तरणीय भुक्तानी (आय) हो।

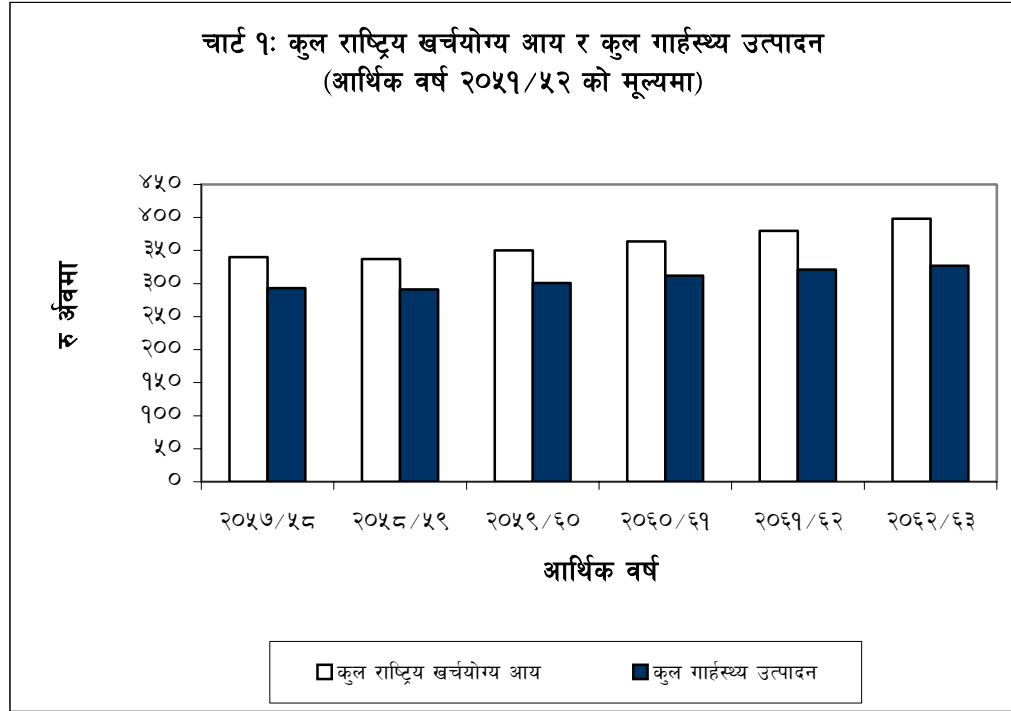
हस्तान्तरणीय भुक्तानीमा निजी र सार्वजनिक दुवै क्षेत्र पर्दछन्। वैदेशिक रोजगारीमा जानेहरूबाट प्राप्त विप्रेषण (Workers' Remittances) निजी हस्तान्तरणीय भुक्तानी अन्तर्गत पर्दछ। GNDI र विशेषतः विप्रेषण घरायसी खर्चको मुख्य स्रोत हो। वैदेशिक रोजगारमा गएका नेपालीहरूबाट वर्षेनी अबौं रकम (आ.व २०६१/६२ मा मात्र रु ६५ अर्ब ५४ करोड) प्राप्त हुने भएकोले त्यस्तो रकम खर्च प्रक्रियामा निर्णायक रहने र त्यस्तो खर्चले समग्र आर्थिक क्रियाकलापलाई प्रभावित पार्ने कारणले अहिलेको समयमा GNDI को गणना र यसको अन्य परिसूचकहरूसँगको तुलना अति सान्दर्भिक र महत्वपूर्ण हुन गएको छ।

सैनिकको पेन्सन रकम बढाएको अवस्था छ । यसले गर्दा नेपालीले विदेशमा आर्जन गरी नेपाल भित्र्याउने आयको परिमाण निकै ठूलो रहने गरेको छ । यसले नेपालीको खर्च गर्नसक्ने क्षमता निकै बढेको छ । तर, कुल गार्हस्थ्य उत्पादनले यस्तो अतिरिक्त आम्दानीलाई समेटेको हुदैन । यस्तो आम्दानीलाई राष्ट्रिय लेखामा समेट्ने उद्देश्यले यस बैकले पहिलो पटक कुल राष्ट्रिय खर्चयोग्य आय (Gross National Disposable Income, GNDI) अनुमान गर्ने जमर्को गरेको छ ।²

८. स्वदेशमा बस्ने नागरिकहरुको लागि उपभोग वा बचतका लागि प्राप्त कुल आय नै कुल राष्ट्रिय खर्चयोग्य आय हो । देशमा खर्च गर्ने निर्णय र खर्च प्रवृत्ति तथा देशभित्र हुने आयको प्रवाह (Flow of fund) विश्लेषण गर्ने प्रमुख आधार कुल राष्ट्रिय खर्चयोग्य आय (Gross National Disposable Income–GNDI) हुने भएकोले यस पटकदेखि यसको विश्लेषण सुरु गरिएको छ ।
९. आर्थिक वर्ष २०६०।६१ र २०६१।६२ दुवै वर्षहरुमा GNDI को वृद्धिदर प्रचलित मूल्यमा ९.१ प्रतिशत रह्यो । चालु आर्थिक वर्ष यसको वृद्धिदर १२.३ प्रतिशत रहने अनुमान गरिएको छ । स्मरणीय छ, प्रचलित मूल्यमा सोही वर्षहरुमा कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको वृद्धिदर क्रमशः ७.४ प्रतिशत र ९.३ प्रतिशत थियो । त्यस्तै, चालु वर्ष GNDI को कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसंगको अनुपात १२१.९ प्रतिशत रहने अनुमान छ । खुद हस्तान्तरणीय भुक्तानीमा विप्रेषणबाट प्राप्त आयको अंश उल्लेखनीय रहँदै आएको छ । चालु आर्थिक वर्ष विप्रेषण ४५.३ प्रतिशतले बढ्ने अनुमान रहेको र विप्रेषण आयको GDP सँगको अनुपात १६.३ प्रतिशत रहेको अनुमान छ । त्यसैगरी चालु आर्थिक वर्ष कुल राष्ट्रिय खर्चयोग्य आम्दानी आर्थिक वर्ष २०५१।५२ को मूल्यमा ४.८ प्रतिशतले बढ्ने अनुमान रहेको छ (तालिका २) । कुल गार्हस्थ्य उत्पादन र कुल राष्ट्रिय खर्चयोग्य आयको तुलनात्मक विवरण तलको चार्टमा देखाइएको छ ।

---

² कुल राष्ट्रिय खर्चयोग्य आय पनि राष्ट्रिय लेखा तथ्याङ्कै एक अंग हो । हाल प्रचलित SNA 1993 ले Gross National Income (GNI) र Gross National Disposable Income (GNDI) लाई पुनर्परिभाषित गरेको र अरु देशहरुमा तयार गर्ने गरिएका यी योगाङ्कहरु केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागबाट गणना शुरु गरिसकिएको छैन । तर, नेपालमा हालसम्म SNA 1968 अनुसारनै Gross Domestic Product को तथ्याङ्क गणना गरिने भएकोले नेपाल राष्ट्र बैकले उपरोक्त योगाङ्कहरुको महत्वलाई ध्यानमा राखी आर्थिक कृयाकलाप विश्लेषणका लागि SNA 1993 मा आधारित सैद्धान्तिक अवधारणाको आधारमा GNDI गणना गरिएको हो ।

मौद्रिक स्थिति

१०. आर्थिक वर्ष २०६२/६३ को प्रथम नौ महिनासम्ममा विस्तृत मुद्राप्रदाय उच्च दर अर्थात ९.७ प्रतिशतले बढ्यो । गत वर्षको सोही अवधिमा विस्तृत मुद्राप्रदाय ५.८ प्रतिशतले बढेको थियो । समीक्षा अवधिमा खुद वैदेशिक सम्पत्तिमा उच्च वृद्धि भएको कारणले गर्दा विस्तृत मुद्राप्रदाय उच्च दरले बढेको हो ।
११. समीक्षा अवधिमा विदेशी विनिमय नाफा/नोक्सान समायोजित खुद वैदेशिक सम्पत्ति १५.९ प्रतिशत (रु १७ अर्ब १४ करोड) ले वृद्धि भयो । सो सम्पत्ति अघिल्लो वर्षको सोही अवधिमा ७.६ प्रतिशत (रु ८ अर्ब ३२ करोड) ले मात्र बढेको थियो । अघिल्लो वर्षको तुलनामा चालु वर्षमा विप्रेषण आप्रवाह उच्च दरले बढेकोले सो सम्पत्तिको वृद्धि समीक्षा अवधिमा उच्च रहेको हो ।
१२. समीक्षा अवधिमा कुल आन्तरिक कर्जा ८.० प्रतिशतले बढ्यो । यस्तो कर्जा अघिल्लो वर्ष ८.४ प्रतिशतले बढेको थियो । कुल आन्तरिक कर्जा मध्ये निजी क्षेत्रलाई गएको कर्जा बाहेक नेपाल सरकार र सरकारी संस्थान दुवै क्षेत्रमा प्रवाहित खुद कर्जाको वृद्धि ऋणात्मक रहेको छ । आन्तरिक कर्जामध्ये सरकारमाथिको खुद दावी अघिल्लो वर्षको तुलनामा न्यून दरले घट्यो । अघिल्लो वर्ष यस्तो कर्जा ४.५ प्रतिशतले घटेको तुलनामा समीक्षा अवधिमा २.९ प्रतिशतले मात्र घट्यो । स्थानीय निकायको खातामा रहेको रकमलाई सरकारको साधनको रूपमा वर्गीकरण गरिएको कारण सरकारमाथिको खुद दावि कम देखिएको हो ।
१३. अघिल्लो वर्ष गैर-वित्तीय सरकारी संस्थानहरूमाथिको दावी ५३.३ प्रतिशतले बढेकोमा चालु वर्ष ८.२ प्रतिशतले ऋणात्मक रह्यो । नेपाल विद्युत प्राधिकरण, नेपाल आयल

निगम, नेशनल ट्रेडिङ लिमिटेड र हेट्टौंडा कपडा उद्योगले वाणिज्य बैकहरुबाट उपयोग गरेको कर्जाको आंशिक भुक्तानी गरेकोले यस्तो दावी ऋणात्मक रहेको हो ।

१४. समीक्षा अवधिमा निजी क्षेत्रतर्फ प्रवाह हुने कर्जा अघिल्लो वर्षको १२.८ प्रतिशतको वृद्धिकै हाराहारी अर्थात् १२.७ प्रतिशतले बढ्यो । समीक्षा अवधिमा देखिएको राजनैतिक अस्थिरता र अन्यौलले गर्दा उक्त क्षेत्रतर्फ प्रवाह हुने कर्जा शिथिल रहेको हो । साथै, दुई ठूला वाणिज्य बैकहरु नेपाल बैक लिमिटेड र राष्ट्रिय वाणिज्य बैकले ऋण असुलीमा जोड दिएकोले पनि कर्जा प्रवाहको वृद्धि दर कम रह्यो ।
१५. समीक्षा अवधिमा खुद गैर-मौद्रिक दायित्व अघिल्लो वर्ष १६.६ प्रतिशतले वृद्धि भएको तुलनामा १२.१ प्रतिशतले बढ्यो ।
१६. विस्तृत मुद्राप्रदायको एउटा महत्वपूर्ण अंश आवधिक निक्षेपको वृद्धि समीक्षा अवधिमा उच्च रह्यो । सो निक्षेप अघिल्लो वर्ष ५.८ प्रतिशतले बढेकोमा समीक्षा अवधिमा १०.३ प्रतिशतले बढ्यो । समीक्षा अवधिमा विप्रेषण आप्रवाह उच्च रहेकोले गर्दा सो निक्षेप उच्चदरले बढेको हो ।
१७. अघिल्लो वर्ष १.४ प्रतिशतले ऋणात्मक रहेको संचित मुद्रा चालु वर्ष ३.२ प्रतिशतले वृद्धि भयो । अघिल्लो वर्षको तुलनामा चालु वर्ष मौद्रिक अधिकारीको खुद वैदेशिक तथा आन्तरिक सम्पत्तिमा दुवैमा उच्च वृद्धि भएकोले गर्दा संचित मुद्रा उच्च दरले बढेको हो ।

विदेशी विनिमय तथा मुद्रा बजार

१८. चालु आर्थिक वर्षको पहिलो नौ महिनासम्ममा नेपाल राष्ट्र बैकले विदेशी विनिमय बजारमा ४६ पटक गरेको अमेरिकी डलरको खरिद तथा बिक्री हस्तक्षेपमार्फत कुल रु ३४ अर्ब ३३ करोड बराबरको खुद तरलता अर्थतन्त्रमा प्रवाहित गर्‍यो । अघिल्लो वर्ष अमेरिकी डलरको खरिद मार्फत कुल रु २८ अर्ब बराबरको तरलता प्रवाह र बिक्री मार्फत कुल रु २ अर्ब ८४ करोड बराबरको तरलता प्रशोचन भएकोमा यस वर्षको समीक्षा अवधिमा खरीदबाट कुल रु ३५ अर्ब बराबरको तरलता प्रवाह भयो भने बिक्री मार्फत कुल रु ६५ करोड बराबरको तरलता प्रशोचन गरियो । यसरी गरिएको हस्तक्षेपबाट अर्थतन्त्रमा बढ्न गएको तरलतालाई आंशिक रूपमा खुला बजार कारोवारमार्फत प्रशोचन गरियो ।
१९. अर्थतन्त्रमा तरलताको व्यवस्थापन गर्न नेपाल राष्ट्र बैकले संचालन गरेको खुला बजार कारोवारको संचालनमार्फत अघिल्लो वर्ष कुल रु ८ अर्ब ७० करोड बराबरको तरलता प्रशोचन गरिएकोमा समीक्षा अवधिमा कुल रु ११ अर्ब ४० करोड बराबरको तरलता प्रशोचन भयो । दोश्रो खुला बजार कारोवार संचालनको लागि प्रयोगमा ल्याइएका उपकरणहरु मध्ये खरीद तथा रिपो बोलकबोल मार्फत कुल रु १ अर्ब ३० करोड बराबरको तरलता प्रवाहित भयो भने बिक्री बोलकबोल र रिभर्स रिपो बोलकबोल मार्फत कुल रु १२ अर्ब ६४ करोड तरलता प्रशोचन गरियो । यस बाहेक नयाँ ट्रेजरी विल्सको निष्कासनद्वारा वाणिज्य बैकहरुसंगको कुल रु ६ अर्ब ९ करोड थप तरलता प्रशोचन गरियो । साथै समीक्षा अवधिमा रु. ७५ करोडको विकास ऋणपत्र बोलकबोलको माध्यमबाट निष्काशन गरियो । यसबाट अल्पकालीन ब्याजदरहरू समीक्षा अवधिमा स्थिर रहे । उदाहरणको लागि ९१ दिने ट्रेजरी विल्सको भारित औसत ब्याजदर समीक्षा

अवधिमा २.२० देखि ३.३८ प्रतिशतको बीचमा रह्यो । २०६२ चैत्र महिनासम्ममा भारत औसत ९१ दिने ट्रेजरी बिलको व्याजदर २.८९ प्रतिशत कायम रह्यो जुन गत वर्ष सोही अवधिको ३.११ प्रतिशत भन्दा कम रह्यो ।

तालिका नं. १
खुला बजार कारोवार

रु. करोडमा

		२०६१/०६२	२०६२/०६३
१	खरीद बोलकबोल	१३१.१८	८३.००
२	रिपो बोलकबोल	५७६.०	४५.००
क	कुल तरलता प्रवाह	७०७.१८	१२८.००
३	विक्री बोलकबोल	१०५०.०	६१४.००
४	रिभर्स रिपो बोलकबोल	५२७.०	६५०.००
ख	दोश्रो बजारमार्फत कुल तरलता प्रशोचन	१५७७.००	१२६४.००
ग	खुद तरलता प्रशोचन	८६९.८९	११३६.०

२०. नेपाल राष्ट्र बैंकले बैकिङ्ग प्रणालीमा अल्पकालीन तरलता व्यवस्थापनको लागि प्रयोगमा ल्याएको स्थायी तरलता सुविधाको प्रयोग यस वर्षको समीक्षा अवधिमा न्यून रह्यो । गत वर्ष सो व्यवस्था अन्तर्गत वाणिज्य बैंकहरूले कुल रु ४४ अर्ब २० करोड बराबरको सुविधा उपयोग गरेकोमा यस वर्षको समीक्षा अवधिमा कुल रु २ अर्ब ३२ करोड बराबरको मात्र सुविधा उपयोग गरेका छन् । वाणिज्य बैंकहरूको बीचमा हुने अन्तर बैंक कारोवारमा सघनता आएको र आर्थिक वर्ष २०६२/६३ को मौद्रिक नीतिले स्थायी तरलता सुविधाको समयावधि ५ दिनबाट घटाई ३ दिन कायम गरेको कारणले गर्दा स्थायी तरलता सुविधाको उपयोगमा कमी आएको हो । गत वर्ष अन्तर बैंक कारोवार अन्तर्गत कुल रु १०१ अर्ब १० करोड बराबरको कारोवार भएकोमा समीक्षा अवधिमा कुल रु १४४ अर्ब ६७ करोडको कारोवार भयो ।

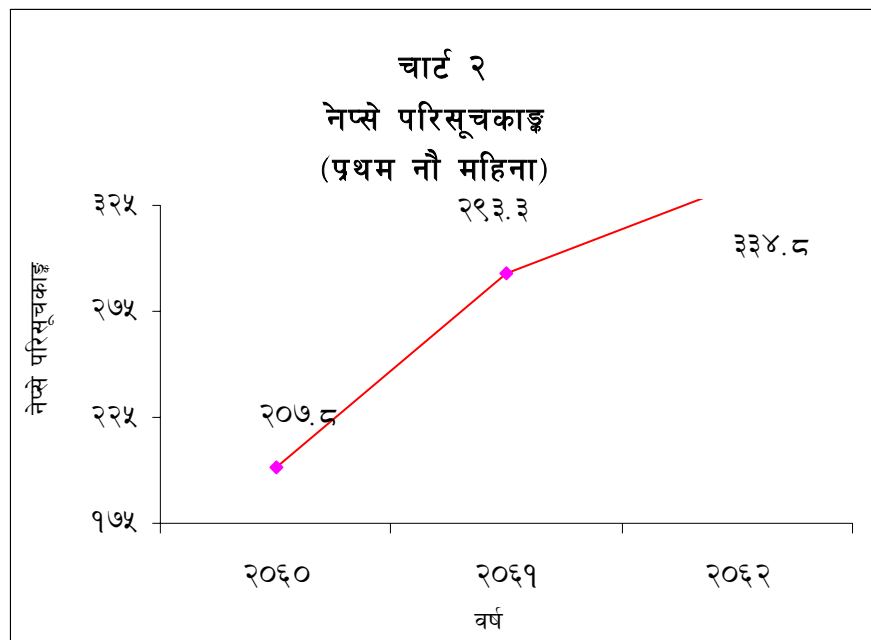
धितोपत्र बजार गतिविधि

धितोपत्रको प्राथमिक निष्काशन

२१. आर्थिक वर्ष २०६२/६३ को प्रथम नौ महिनाको अवधिसम्ममा नेपाल धितोपत्र बोर्डले १८ वटा वित्तीय संस्थाहरूलाई साधारण शेयर, अग्राधिकार शेयर र ऋणपत्र गरी कुल रु ८७ करोड ७५ लाख र तारागाँउ रिजेन्सी होटललाई रु. ४४ करोड ६५ लाख बराबरको अग्राधिकार शेयर निष्काशन गर्नको लागि स्वीकृति प्रदान गरेको छ । जसमध्ये सात वटा वित्तीय संस्थाहरूले रु.३९ करोड २० लाख बराबरको हकप्रद शेयर, दश वटाले रु. २८ करोड ५५ लाख बराबरको साधारण शेयर र बैंक अफ काठमाडौंले रु. २० करोड बराबरको ऋणपत्र निष्काशन गर्नका लागि स्वीकृति प्राप्त गरेका छन् ।

धितोपत्रको दोस्रो बजार

२२. आर्थिक वर्ष २०६२/६३ को प्रथम नौ महिनासम्ममा धितोपत्र बजारको गतिविधि गत वर्षको तुलनामा विस्तार भएतापनि अधिल्लो महिनाको तुलनामा संकुचन भएको छ ।

२३. वार्षिक विन्दुगत आधारमा २०६२ चैत्र मसान्तमा नेप्से सूचकाङ्क ४१.५१ विन्दु (१४.२ प्रतिशत) ले बढेर ३३४.५ विन्दुमा पुगेको छ । राष्ट्र बैंकको प्रभावकारी नियमन र सुपरिवेक्षणको फलस्वरूप वित्तीय संस्थाहरूका वित्तीय विवरणहरूमा बढी पारदर्शिता आउनु र यी संस्थाहरूले संस्थागत सुशासन प्रणालीलाई अवलम्बन गर्न थालेको हुदाँ यसबाट संस्थाहरूको मुनाफा र विश्वसनीयतामा समेत सकारात्मक प्रभाव परी भविष्यमा बढी प्रतिफल पाउने र शेयर मूल्यमा वृद्धि हुने ठानी यस्ता संस्थाहरूको शेयरमा लगानी गर्न सर्वसाधारणहरू बढी आकर्षित हुनु, वैदेशिक रोजगारबाट प्राप्त हुने विप्रेषण रकममा क्रमिक वृद्धि हुनु, बजारको वास्तविक व्याजदर न्यून रहेकाले धितोपत्रको लगानी तर्फ आकर्षण बढ्नु र अर्थतन्त्रमा वैकल्पिक लगानीका अवसर कम हुनु नेप्से सूचकाङ्क बढ्नुका मुख्य कारकका रूपमा रहेका छन् ।

२४. नेपाल स्टक एक्सचेन्जमा सूचीकृत भएका कम्पनीहरूको संख्या २०६१ चैत्र मसान्तमा १२३ रहेकोमा २०६२ चैत्र मसान्तमा बढेर १२९ पुगेको छ । जसमध्ये ८३ वटा (६४.३ प्रतिशत) वित्तीय संस्था, २९ वटा (२२.५ प्रतिशत) उत्पादन र प्रशोधन गर्ने उद्योगहरू, ४ वटा (३.१ प्रतिशत) होटल, ८ वटा (६.२ प्रतिशत) व्यापारिक संस्थाहरू र ५ वटा (३.९ प्रतिशत) अन्य समूहमा रहेका छन् ।

२५. विन्दुगत आधारमा २०६२ चैत्र मसान्तमा बजार पूँजीकरण २७.० प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ७९ अर्ब ४७ करोड पुगेको छ । यस अवधिमा बजार पूँजीकरणको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँगको अनुपात १३.६ प्रतिशत रहेको छ । गत वर्ष यस्तो अनुपात ११.७ प्रतिशत रहेको थियो । सूचीकृत कम्पनीहरूको बजार पूँजीकरणमा वित्तीय संस्थाहरूको अंश ८३.५

प्रतिशत, उत्पादन तथा प्रशोधन क्षेत्रको ६.६ प्रतिशत, होटलहरूको ३.० प्रतिशत, व्यापारिक संस्थाहरूको ०.९ प्रतिशत र अन्यको ६.० प्रतिशत अंश रहेको छ ।

२६. त्यसैगरी, बिन्दुगत आधारमा सूचीकृत कम्पनीहरूको चुक्ता पूँजी २०६२ चैत्र मसान्तमा १२.० प्रतिशतले वृद्धि भई रु. १८ अर्ब ६४ करोड पुगेको छ । केही नयाँ संस्थाहरू नेप्सेमा सूचीकृत हुनु तथा वित्तीय संस्थाहरूले थप शेयर निष्काशन गर्नुले चुक्ता पूँजीमा वृद्धि भएको हो ।
२७. धितोपत्र बजार विस्तार भए पनि त्यसको तरलतामा भने केही कमी भएको छ । धितोपत्र बजारको तरलता परिसूचक (कारोबारको बजार पूँजीकरणसँगको अनुपात) २०६१ चैत्र मसान्तको ०.४७ प्रतिशतबाट २०६२ चैत्रमा ०.३५ प्रतिशतमा भरेको छ । २०६१ चैत्रको तुलनामा २०६२ चैत्रमा कारोबार रकमको तुलनामा बजार पूँजीकरण अधिक बढेकोले उक्त परिसूचक घटेको हो ।
२८. नेपालको धितोपत्र बजारलाई आधारभूत रूपमा वाणिज्य बैंकहरूको धितोपत्रले बढी प्रभावित गरेको देखिन्छ । उदाहरणको लागि २०६२ चैत्र महिनासम्ममा भएको कुल रु. २८ करोड २५ लाखको कारोबारमा वाणिज्य बैंकहरूको अंश ८१.८ प्रतिशत, वित्त कम्पनीहरूको ९.१ प्रतिशत, विमा कम्पनीहरूको ५.६ प्रतिशत र विकास बैंकहरूको २.१ प्रतिशत अंश रहेको छ । गत वर्ष यस्तो अंश क्रमश ८६.२ प्रतिशत, ६.९ प्रतिशत, २.४ प्रतिशत र १.५ प्रतिशत रहेको थियो । यसबाट उत्पादन तथा प्रशोधन, होटल र व्यापारिक समूहको शेयर कारोबार नगण्य मात्रामा रहेको स्पष्ट हुन्छ । उत्पादनमूलक, सेवामूलक एवं व्यापारिक समूहका उद्योग एवं व्यवसायहरूको नियमितरूपमा अनुगमन र सुपरीवेक्षण गर्ने प्रभावकारी निकायको अभावमा उक्त समूहको उद्योग व्यवसायको संचालन र वित्तीय पारदर्शिता प्रति सर्वसाधारण विश्वस्त हुन नसक्नु नै यो समूहको धितोपत्रको नगण्य कारोबार हुनुको मुख्य कारण हो ।
२९. विगत १२ महिनाको नेप्सेको Rolling Standard Deviation (जसले नेप्सेको उतारचढावको मापन गर्छ)* गत वर्षको सोही अवधिको तुलनामा केही घटेको पाइएको छ । २०६१ माघ देखि २०६२ चैत्र महिना सम्मको Standard Deviation १८.९ रहेको छ भने अघिल्लो वर्षको सोही अवधिको Standard Deviation २५.७ रहेको थियो । धितोपत्र बजारको जोखिम मापकको रूपमा समेत रहेको Standard Deviation मा आएको गिरावटले धितोपत्र बजारको कारोबार भविष्यमा धितोपत्रको मूल्यमा हुने वृद्धि (Capital Appreciation) को अपेक्षाबाट मात्र निर्देशित नरही सुरक्षणहरूको वास्तविक प्रतिफलमा समेत आधारित हुन थालेको सकारात्मक संकेत मिल्दछ ।

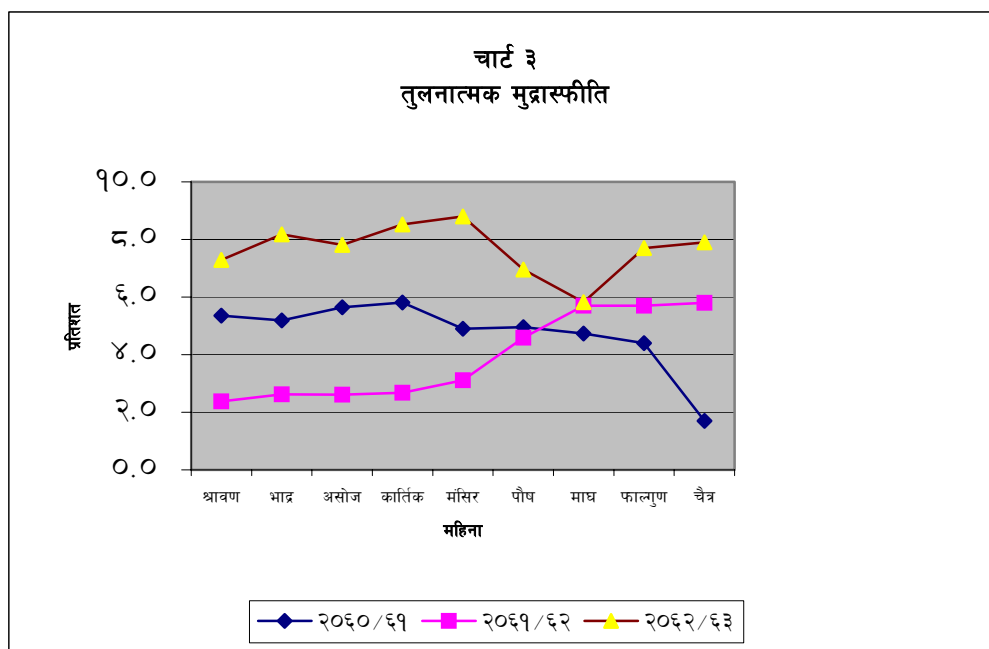
मूल्य स्थिति

उपभोक्ता मुद्रास्फीति

---

* शेयर बजारको उतारचढाव मापन गर्न १२ महिनाको अन्तराल लिई Rolling Standard Deviation लाई सूचकको रूपमा लिइएको ।

३०. वार्षिक विन्दुगत आधारमा शहरी क्षेत्रको राष्ट्रिय उपभोक्ता मूल्य सूचकाङ्क (२०५२।५३ = १००) २०६२ चैत्रमा ७.९ प्रतिशतले बढेको छ । २०६१ चैत्रमा यस्तो वृद्धिदर ५.८ प्रतिशत रहेको थियो । गत वर्षको दाँजोमा मूल्य सूचकाङ्क उच्च दरले वृद्धि हुनुमा चालु आर्थिक वर्षमा पेट्रोलियम पदार्थको मूल्यमा दुई पटक वृद्धि एवं गत महिनादेखि परिवहन भाडादरमा भएको वृद्धिका साथै अन्न तथा अन्नबाट बनेका परिकार, घरायसी सामान तथा सेवाहरु र दूध तथा दुग्ध पदार्थको मूल्यमा भएको वृद्धि प्रमुख कारकको रूपमा रहेका छन् । त्यसैगरी शिक्षा, शैक्षिक सामग्री तथा मनोरञ्जन, स्वास्थ्य तथा व्यक्तिगत हेरचाह, दलहन, रेष्टुराँको खाना एवं पेय पदार्थमा भएको मूल्य वृद्धिबाट समेत समग्र मूल्य सूचकाङ्कको वृद्धिमा थप चाप पर्न गएको हो । समीक्षा महिनाको उत्तरार्धदेखि शुरु भएको राष्ट्रव्यापी आम हडतालबाट आपूर्ति व्यवस्थामा व्यवधान आई अत्यावश्यक वस्तुहरुको मूल्यमा भएको तीव्र वृद्धिले समेत मूल्य सूचकाङ्कमा थप चाप पर्न गएको हो । २०६१ चैत्रमा १६३.१ विन्दुमा रहेको समग्र मूल्य सूचकाङ्क २०६२ चैत्रमा १७६.० विन्दुमा पुगेको छ । २०६१ वैशाखदेखि २०६१ चैत्र महिनासम्मको औषत मूल्य वृद्धिदर ३.४ प्रतिशत रहेकोमा यस वर्षको सोही अवधिमा यस्तो वृद्धिदर ७.४ प्रतिशत रहेको छ ।
३१. खाद्य तथा पेय पदार्थ समूहको मूल्य सूचकाङ्क गत वर्षको चैत्रमा ४.८ प्रतिशतले बढेकोमा यस वर्षको चैत्रमा ६.९ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । अन्न तथा अन्नबाट बनेका परिकारहरु, दूध तथा दुग्ध पदार्थ, दलहन, रेष्टुराँको खाना एवं पेय पदार्थको मूल्य बढेको कारण गत वर्षको तुलनामा समीक्षा अवधिमा यस समूहको मूल्य सूचकाङ्क बढेको हो ।

३२. यस वर्षको चैत्रमा गैर-खाद्य वस्तु तथा सेवा समूहको मूल्य सूचकाङ्क ९.० प्रतिशतले बढेको छ । गत वर्षको सोही महिनासम्ममा यस्तो मूल्य सूचकाङ्क ६.८ प्रतिशतले बढेको थियो । भाद्र र फाल्गुन महिनामा गरी पेट्रोलियम पदार्थको दुई पटकको मूल्य वृद्धिको साथै सार्वजनिक यातायातको भाडादरमा भएको वृद्धिका कारण यस समूहको मूल्य सूचकाङ्कको

वृद्धिदर उच्च रहेको हो । शिक्षा, शैक्षिक सामाग्री तथा मनोरञ्जनमा भएको मूल्य वृद्धिको कारणबाट समेत यस समूहको मूल्य सूचकाङ्कमा थप चाप परेको छ ।

३३. समीक्षा अवधिमा, क्षेत्रगत आधारमा काठमाडौं उपत्यका, तराई र पहाडको मूल्य सूचकाङ्कमा क्रमशः ६.२ प्रतिशत, ८.६ प्रतिशत र ९.१ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । गत वर्षको यसै अवधिमा यो वृद्धिदर क्रमशः ५.५ प्रतिशत, ५.७ प्रतिशत र ६.५ प्रतिशत रहेको थियो ।
३४. २०६२ चैत्रमा वार्षिक अन्तर्निहित (core) मुद्रास्फीति दर ४.० प्रतिशत रहेको छ । गत वर्षको यसै अवधिमा उक्त मुद्रास्फीति दर ३.६ प्रतिशत रहेको थियो ।

थोक मुद्रास्फीति

३५. वार्षिक विन्दुगत आधारमा राष्ट्रिय थोक मूल्य सूचकाङ्क (२०५६।५७ = १००) २०६२ चैत्र महिनासम्ममा ७.६ प्रतिशतले वृद्धि भई १३३.१ विन्दुमा पुगेको छ । गत वर्षको यसै अवधिमा यस्तो वृद्धिदर ८.४ प्रतिशत रहेको थियो । यस वर्ष पेट्रोलियम पदार्थको मूल्यमा दुई पटकसम्म भएको वृद्धिको कारण परिवहन साधन तथा मेशिनरी सामान र पेट्रोलियम पदार्थको मूल्य बढी दरले वृद्धि भएको र खाद्यान्न, नगदेवाली, दलहनको मूल्यमा भएको उच्च वृद्धिले गर्दा समग्रमा थोक मूल्य सूचकाङ्कमा वृद्धि हुन गएको हो । साथै, फलफूल तथा तरकारी एवं पशुजन्य उत्पादनको मूल्यमा कमी आएको कारण गत वर्षको तुलनामा यस वर्ष मूल्य सूचकाङ्कको वृद्धिदर केही मत्थर भएको छ । समूहगत रूपमा कृषि सम्बन्धी बस्तुहरु, स्वदेशमा उत्पादित बस्तुहरु र आयातित बस्तुहरुको मूल्य सूचकाङ्कमा क्रमशः ७.८ प्रतिशत, २.७ प्रतिशत र १०.१ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । २०६२ वैशाखदेखि २०६२ चैत्र महिनासम्मको औषत मूल्य वृद्धिदर ९.१ प्रतिशत रहेको छ । गत वर्ष यस्तो मूल्य वृद्धिदर ५.८ प्रतिशत रहेको थियो ।

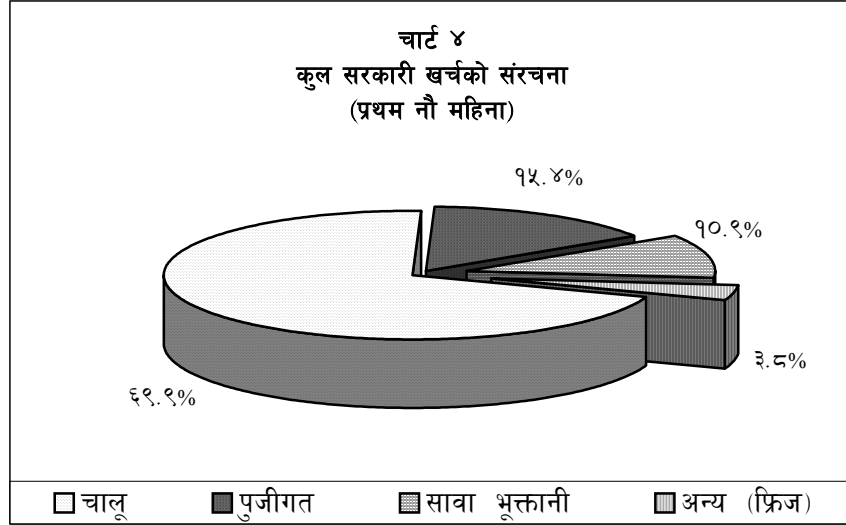
राष्ट्रिय तलब तथा ज्यालादर सूचकाङ्क

३६. विन्दुगत आधारमा राष्ट्रिय तलब तथा ज्यालादर सूचकाङ्क (२०६०।६१ = १००) २०६२ चैत्रमा ४.९ प्रतिशतले बढेको छ । तलब तथा ज्यालादर सूचकाङ्कमा वृद्धि आउनुमा सबै प्रकारका मजदूरहरुको ज्यालादरमा भएको वृद्धिका साथै बैंक, वित्तीय संस्था र सार्वजनिक संस्थानहरुमा भएको तलब वृद्धिनै प्रमुख कारकको रूपमा देखिएका छन् । तलब र ज्यालादर सूचकाङ्कमा क्रमशः ०.४ प्रतिशत र ६.६ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ ।

सरकारी वित्त स्थिति

३७. आर्थिक वर्ष २०६२/६३ को प्रथम नौ महिनासम्ममा नगद प्रवाहमा आधारित सरकारी वित्त स्थिति विस्तारकारी रहेको छ ।
३८. समीक्षा अवधिमा सरकारको कुल खर्च १३.३ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । गत आर्थिक वर्षको सोही अवधिमा कुल सरकारी खर्च ८.९ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो । मुलुकमा असहज परिस्थितिका कारण चालु खर्च बढेको कारणले समीक्षा अवधिमा कुल सरकारी खर्च उच्च दरले बढेको हो ।

३९. कुल सरकारी खर्चमा चालु खर्च, पूँजीगत खर्च, साँवा भुक्तानी र फ्रीज खर्चको अनुपात समीक्षा अवधिमा क्रमशः ७०.० प्रतिशत, १५.४ प्रतिशत, १०.९ प्रतिशत र ३.८ प्रतिशत रहेको छ । आर्थिक वर्ष २०६१/६२ को सोही अवधिमा ती अनुपातहरू क्रमशः ७२.५ प्रतिशत, १३.० प्रतिशत, १२.० प्रतिशत र २.५ प्रतिशत रहेका थिए ।

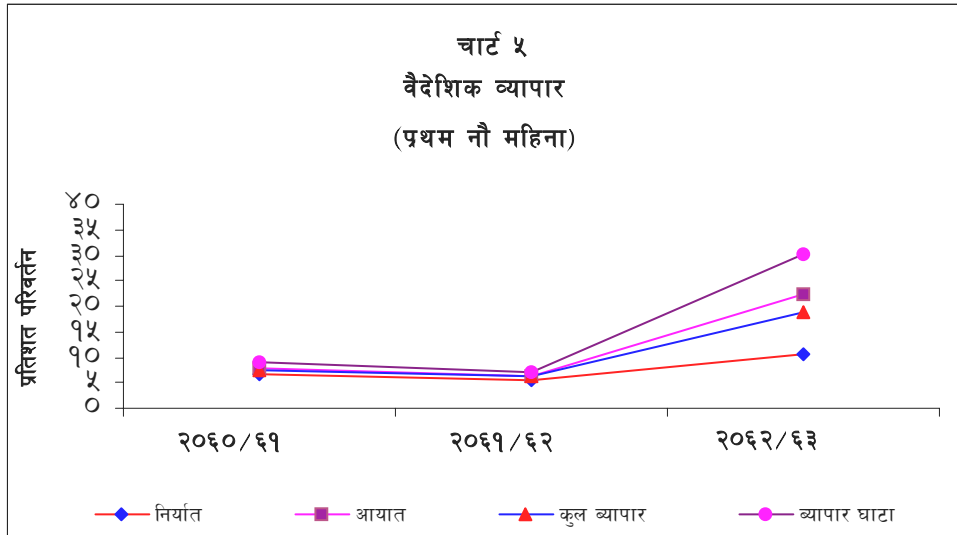

४०. आर्थिक वर्ष २०६२/६३ को प्रथम नौ महिनासम्ममा सरकारको कुल गैर ऋण साधन गत वर्षको १३.६ प्रतिशतको तुलनामा ११.२ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । विदेशी नगद अनुदानमा भएको वृद्धि र स्थानीय निकायहरूको बैंकहरूसँग रहेको मौज्जातलाई पनि साधनको रूपमा वर्गीकरण गरिएकोले समीक्षा अवधिमा सरकारको कुल गैर ऋण साधन गत वर्षको तुलनामा बढेको हो । तर, राजस्वको अत्यन्त न्यून वृद्धिले कुल गैर ऋण साधनको वृद्धिदर गत वर्षको तुलनामा कम रहेको हो ।
४१. सरकारी राजस्व गत वर्ष ११.७ प्रतिशतले वृद्धि भएको तुलनामा आर्थिक वर्ष २०६२/६३ को प्रथम नौ महिनासम्ममा ०.१ प्रतिशतको न्यून दरले मात्र वृद्धि भएको छ । २०६२ फागुन महिनासम्म संकलित राजस्वको विस्तृत विवरणको आधारमा विश्लेषण गर्दा भन्सार राजस्व, संस्थागत आयकर राजस्व तथा लाभांश, साँवा फिर्तालगायत अन्य केही गैरकर राजस्ववापत् प्राप्त हुने आयमा कमीका साथै भारतीय अन्तःशुल्क फिर्ता (Indian Excise Refund) बक्यौता रहेकोले समीक्षा अवधिमा राजस्व परिचालनको वृद्धिदर गत वर्षको सोही अवधिको तुलनामा न्यून रहेको हो ।
४२. आर्थिक वर्ष २०६२/६३ को प्रथम नौ महिनासम्ममा विदेशी नगद अनुदान ७०.६ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । गत वर्षको सोही अवधिमा विदेशी नगद अनुदान ४६.७ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो ।
४३. कुल गैर ऋण साधनबाट कुल सरकारी खर्च घटाउँदा कायम हुने सरकारी वित्त स्थिति आर्थिक वर्ष २०६२/६३ को प्रथम नौ महिनासम्ममा रु २ अर्ब ६२ करोडले घाटामा रहेको छ । अझ, स्थानीय निकायको बैंकहरूमा रहेको मौज्जात रकम रु ३ अर्ब ३७ करोडलाई हटाउने हो भने सरकारी वित्त स्थिति रु ५ अर्ब ९९ करोडले घाटामा रहेको देखिन्छ ।

४४. सरकारी बजेट घाटा पूर्ति गर्न समीक्षा अवधिमा सरकारले ट्रेजरी विल्स निष्काशनमार्फत् रु ६ अर्ब १० करोड, विकास ऋणपत्र र नागरिक बचतपत्रको निष्काशनमार्फत् रु १ अर्ब गरी कुल रु ७ अर्ब १० करोड आन्तरिक ऋण उठाएको छ । गत वर्षको सोही अवधिमा सरकारले रु ३ अर्ब ६ करोड आन्तरिक ऋण उठाएको थियो । समीक्षा अवधिमा सरकारले रु २ अर्ब ७९ करोड विदेशी ऋण परिचालन गरेको छ । गत वर्षको सोही अवधिमा सरकारले रु १ अर्ब ५८ करोड विदेशी ऋण परिचालन गरेको थियो ।

वैदेशिक व्यापार

४५. आर्थिक वर्ष २०६२/६३ को प्रथम नौ महिनासम्ममा बाह्य क्षेत्र कारोवारमा मिस्रित संकेत देखापरेका छन् । गत वर्षको प्रथम नौ महिनासम्ममा ५.४ प्रतिशतले बढेको कुल निर्यात यस वर्ष १०.४ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । कुल निर्यातमध्ये भारततर्फको निर्यात गत वर्ष २०.० प्रतिशतले बढेको तुलनामा समीक्षा अवधिमा १६.२ प्रतिशतले बढेको छ । अन्य मुलुकतर्फको निर्यात भने गत वर्ष १४.१ प्रतिशतले ह्रास भएकोमा यस वर्ष ०.३ प्रतिशतले ह्रास भएको छ ।
४६. भारततर्फ मुख्यतया पोलिस्टर धागो, जस्ता पाता, तयारी पोशाक, तार र जुटका सामानको निर्यातमा उल्लेख्य वृद्धि भएको कारण त्यसतर्फको निर्यात बढेको हो भने विशेषगरी हस्तकलाका सामान र तयारी पोशाकको निर्यातमा आएको ह्रासको कारण अन्य मुलुकतर्फको निर्यात केही घटेको हो ।
४७. यस आर्थिक वर्षको प्रथम नौ महिनासम्ममा कुल आयात २२.२ प्रतिशतको उल्लेख्य दरले बढेको छ । गत वर्षको सोही अवधिमा कुल आयात ६.४ प्रतिशतले बढेको थियो । कुल आयातमध्ये भारतबाट भएको आयात गत वर्ष १०.९ प्रतिशतले बढेकोमा यस वर्ष २९.० प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । अन्य मुलुकबाट भएको आयात पनि गत वर्ष ०.६ प्रतिशतले बढेकोमा समीक्षा अवधिमा १२.६ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ ।

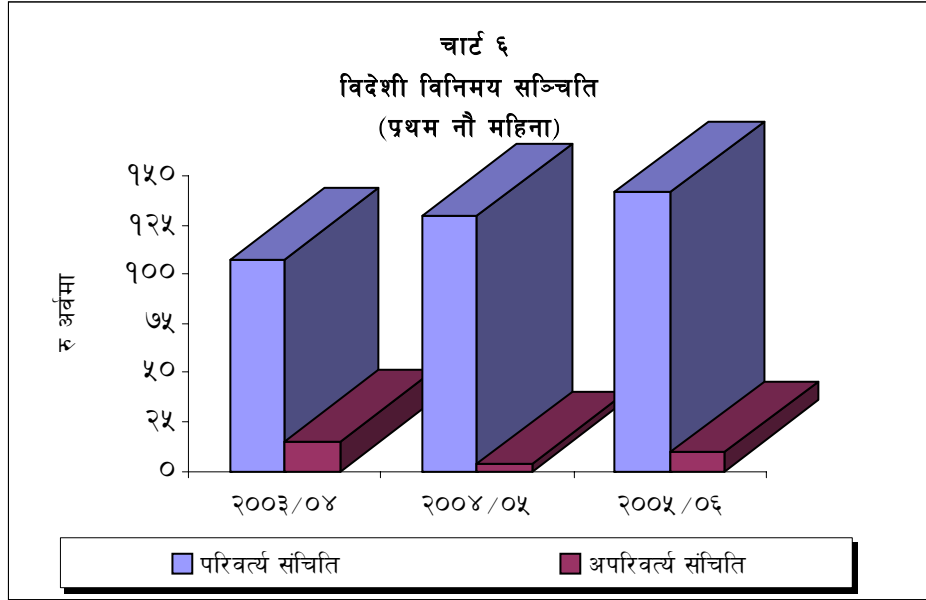
४८. भारतबाट मुख्यतया पेट्रोलियम पदार्थ, चामल, धागो, औषधि, हट रोल्ड शीट र एम.एस. विलेट एवं अन्य मुलुकबाट पाम तेल, कच्चा पाम तेल, टेक्सटाइल डाई, प्लाष्टिकका दाना तथा विद्युतीय सामग्रीको आयातमा उल्लेख्य वृद्धि आएको कारण आर्थिक वर्ष २०६२/६३ को प्रथम नौ महिनासम्ममा कुल आयात यसरी बढेको हो ।
४९. यसप्रकार गत वर्षको प्रथम नौ महिनासम्ममा ७.१ प्रतिशतले विस्तार भएको व्यापार घाटा समीक्षा अवधिमा ३०.२ प्रतिशतले विस्तार हुन पुगेको छ ।

शोधनान्तर

५०. मौद्रिक तथ्यांक अनुसार आर्थिक वर्ष २०६१/६२ को प्रथम नौ महिनासम्ममा रु. ८ अर्ब ३२ करोडको समग्र शोधनान्तर बचत भएकोमा चालु आर्थिक वर्षको सोही अवधिमा रु. १७ अर्ब १४ करोडको शोधनान्तर बचत भएको छ ।
५१. आर्थिक वर्ष २०६२/६३ को प्रथम आठ महिनाको शोधनान्तर तथ्यांक अनुसार चालु खातामा रु. ४ अर्ब ७४ करोड बचत भएको छ । निजी क्षेत्रको विप्रेषण आप्रवाह ४७.३ प्रतिशतको उल्लेख्य दरले वृद्धि भएको कारण चालु खाता यसरी बचतमा रहेको हो । गत वर्षको प्रथम आठ महिनासम्ममा निजी क्षेत्रको विप्रेषण आप्रवाह २.६ प्रतिशतले मात्र वृद्धि भएको थियो ।
५२. पूँजी खाता अन्तर्गत, चालु आर्थिक वर्षको प्रथम आठ महिनासम्ममा रु. २ अर्ब ३७ करोड पूँजीगत ट्रान्सफर प्राप्त भएको छ । गत वर्ष पूँजीगत ट्रान्सफर रु. ७२ करोड मात्र प्राप्त भएको थियो । वित्तीय खाता अन्तर्गत, यस वर्ष रु. ३ अर्ब ७३ करोड बराबर सरकारी ऋण आप्रवाह भएको छ भने रु ३ अर्ब ७४ करोड साँवा भुक्तानी भएको छ ।

विदेशी विनिमय संचिति

५३. २०६२ आषाढदेखि चैत्र मसान्तसम्ममा कुल विदेशी विनिमय संचिति १६.२ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. १ खर्ब ५० अर्ब ९४ करोड पुगेको छ । २०६१ को सोही अवधिमा यस्तो संचिति २.५ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो । कुल संचितिमा परिवर्त्य संचितिको अंश २०६१ चैत्र मसान्तमा ९७.३ प्रतिशत रहेकोमा २०६२ चैत्र मसान्तमा ९३.९ प्रतिशतमा सीमित भएको छ भने सोही अनुसार अपरिवर्त्य संचितिको अंश २.७ प्रतिशतबाट बढेर ६.१ प्रतिशत पुगेको छ । आर्थिक वर्ष २०६२/६३ को पहिलो नौ महिना सम्मको आयातलाई आधार मान्दा विदेशी विनिमय संचितिको विद्यमान स्तर १०.६ महिनाको वस्तु आयात र ८.९ महिनाको वस्तु तथा सेवा आयात धान्न पर्याप्त रहेकोले संचितिको स्तर सुविधाजनक रहेको छ ।

अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा कच्चा पेट्रोलियम तथा सुनको मूल्य स्थिति तथा विनिमय दर प्रवृत्ति

५४. अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा कच्चा पेट्रोलियम (Crude Oil Brent) को मूल्य २०६१ चैत्र मसान्तमा प्रति व्यारल अमेरिकी डलर ४९.७९ रहेकोमा २०६२ चैत्र मसान्तमा ३२.२ प्रतिशतले वृद्धि भई प्रति व्यारल अमेरिकी डलर ६९.३३ पुगेको छ । यसै गरी सुनको मूल्य २०६१ चैत्र मसान्तको तुलनामा २०६२ चैत्र मसान्तमा ३९.७ प्रतिशतले वृद्धि भई प्रति आउन्स अमेरिकी डलर ४२४.६० बाट अमेरिकी डलर ५९३.०० पुगेको छ ।
५५. २०६१ आषाढ मसान्तदेखि २०६१ चैत्र मसान्तमा नेपाली रुपैयाँ अमेरिकी डलरसँग ४.९४ प्रतिशतले अधिमूल्यन भएको थियो भने २०६२ को सोही अवधिमा नेपाली रुपैयाँ अमेरिकी डलरसँग २.३१ प्रतिशतले अवमूल्यन भएको छ । २०६१ चैत्र मसान्तमा अमेरिकी डलर एक को विनिमय दर रु. ७०.६५ रहेको थियो भने २०६२ चैत्र मसान्तमा उक्त विनिमय दर रु. ७२.०१ पुगेको छ ।